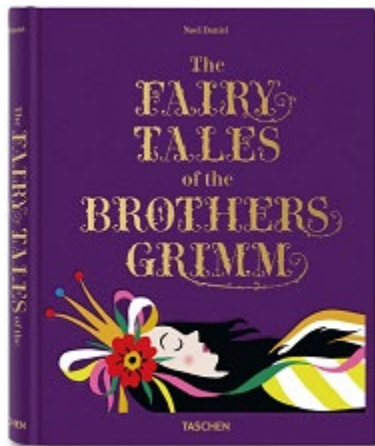

200 χρόνια από την πρώτη έκδοση των παραμυθιών των αδελφών Jacob και Wilhelm Grimm

Το 2012 έκλεισαν 200 χρόνια από την πρώτη έκδοση των παραμυθιών των αδελφών Jacob και Wilhelm Grimm. Παραμύθια που παγκόσμια αγαπήθηκαν τόσο ώστε να αποτελέσουν αντικείμενο έρευνας και μελέτης από λαογράφους, κοινωνιολόγους, φεμινίστριες, ψυχολόγους, παιδαγωγούς κ.α. Κατά τον 19ο αιώνα ήταν έντονο το ενδιαφέρον συλλογής και καταγραφής παρόμοιων έργων. Το 1812 οι Grimm εκδίδουν τον τόμο "Kinder - und Hausmärchen" με 86 ιστορίες και δυο χρόνια μετά, το 1814, θα ακολουθήσει ο β' τόμος με την προσθήκη και άλλων ιστοριών προσαρμοσμένες από τους συγγραφείς σε ύφος κατάλληλο για παιδιά. Πολλές συζητήσεις έχουν γίνει για τις παρεμβάσεις των καταγραφών στο αρχικό υλικό. Το ενδιαφέρον αφορά στο ιστορικό, εθνολογικό, ιδεολογικό και πολιτιστικό

περιβάλλον καθώς και στις παιδαγωγικές χρήσεις των παραμυθιών που ξεπέρασαν τα σύνορα της Γερμανίας και αποτέλεσαν στην συνέχεια μια παγκόσμια αφηγηματική κληρονομιά. Με την επέτειο αυτή σημειώθηκε φέτος μια ευρεία κινητικότητα με ποικίλου περιεχομένου δραστηριότητες, όπως πολυτελείς και ειδικές εκδόσεις, συλλογές των παραμυθιών, ανάμεσα στις οποίες αυτή του Daniel Noel, στις εκδόσεις Taschen, με εικονογραφήσεις των πιο δημοφιλών ιστοριών από το 1820 έως το 1950 από σπουδαίους εικονογράφους. Στη χώρα μας το Πανεπιστήμιο Αθηνών τον Οκτώβριο διοργάνωσε διεθνές συνέδριο με τίτλο «Οι αδελφοί Grimm και το λαϊκό παραμύθι: αφηγήσεις, αναγνώσεις, μεταμορφώσεις», η KNOT Gallery στην Αθήνα διοργάνωσε ένα φεστιβάλ για τα 200 χρόνια από την πρώτη έκδοση των παραμυθιών των αδελφών Γκριμ, αλλά και στην περιφέρεια έγιναν εκθέσεις με έργα των Grimm(Δημοτική Βιβλιοθήκη Βέροιας) κ.α.

Τα KEIMENA με αφορμή την επέτειο αυτή προχώρησαν στο παρόν αφιέρωμα με άρθρα καταξιωμένων πανεπιστημιακών και μελετητών της παιδικής λογοτεχνίας. Συγκεκριμένα:

Η Αγγελική Γιαννικοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Παν. Αθηνών εστιάζει το ενδιαφέρον της στο παραμύθι της Σταχτοπούτας και το εξετάζει εστιάζοντας στην εικονογραφική απεικόνιση του σε εκδόσεις που απευθύνονται σε διάφορες ηλικίες ακόμη και σε ενήλικες. Έτσι αναδύεται το εκάστοτε ιδεολογικό μήνυμα που εκφράζεται μέσα από κάθε εκδοχή. Αναφορές στη Σταχτοπούτα του Innocenti, στην Cinderella Skeleton, στο βιβλίο Penguin Cinderella Or The Glass Flipper, στη Σταχτοπούτα των Ahlberg, στο The Golden Sandal: A Middle Eastern Cinderella Story της Μέσης Ανατολής, της Korean Cinderella και άλλων εκδοχών, αναδεικνύουν ζητήματα και πλευρές της εθνικότητας, της κοινωνικής τάξης και της θρησκείας. Η Γιαννικοπούλου με το άρθρο της αυτό καταδεικνύει ότι το παραμύθι αυτό καταφέρνει να ανανεώνεται και να μεταλλάσσεται διαρκώς μεταδίδοντας κάθε φορά διαφορετικά ιδεολογικά μηνύματα.

Οι Ντία Αριστοδήμου-Ιακωβίδου, Λίνα Ιορδανάκη, Τζίνα Καλογήρου ασχολούνται με την

εικονογράφηση του παραμυθιού Η Χιονάτη και οι Εφτά Νάνοι , της εικονογράφου παιδικών βιβλίων Nancy Ekholm Burkert, όπως εικονογραφήθηκε το 1972. Για τη συνομιλία της εικονογράφου με το αρχικό κείμενο λαμβάνονται υπόψη οι αρχετυπικές, ανθρωπολογικές, ψυχαναλυτικές, φεμινιστικές, διαστάσεις του παραμυθιού. Επιχειρείται επίσης μια σύγκριση με άλλες σύγχρονες εικονογραφικές εκδοχές του ίδιου παραμυθιού.

Η Σούλα Οικονομίδου, Επίκουρος Καθηγήτρια στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο, στο άρθρο της διερευνά την απεικόνιση της θηλυκότητας σε τρία χαρακτηριστικά στα παραμύθια των Grimm, χρησιμοποιώντας την υλιστική φεμινιστική προσέγγιση υπό το φως των ιστορικών/κοινωνικών/πολιτισμικών συνθηκών που επικρατούσαν την εποχή της καταγραφής των παραμυθιών από τους Grimm. Την Οικονομίδου απασχολούν οι γυναίκες-ηρωίδες που συνιστούν ένα αντιθετικό ζεύγος : η απόλυτα ‘καλή’ και η απόλυτα ‘κακιά’. Ο Πέτρος Πανάου Επίκουρος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας και η Τασούλα Τσιλιμένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ασχολούνται με το παραμύθι «Χάνσελ και Γκρέτελ» και σχολιάζουν τη μεταφορά του στην Ελλάδα σε 20 περίπου διαφορετικές εκδόσεις. Τα συμπεράσματα αφορούν τις μεταφραστικές τάσεις και μοτίβα σε κείμενα του κειμένου όπως αυτό μεταλλάσσονταν δια της μετάφρασης, όχι τόσο έναντι του αρχικού κειμένου των Grimm, αλλά με τις ελεύθερες μεταφράσεις που συναντάει κανείς στα ράφια των ελληνικών βιβλιοπωλείων και βιβλιοθηκών. Ένα άλλο πολύ γνωστό παραμύθι, που οφείλει την επιβίωση του στους αδελφούς Γκριμ, απασχολεί τη μελέτη της Σοφίας Γαβριηλίδου, Επίκουρης Καθ. στο Α.Π.Θ., με τίτλο Όταν η Κοκκινোসκουφίτσα φεύγει από το δάσος των Γκριμ. Εξετάζονται οι δυνατότητες που ανακάλυψαν δημιουργοί της Ιταλίας, μιας χώρας με πλούσια λογοτεχνική παράδοση, στα μοτίβα της Κοκκινোসκουφίτσας για να προσδώσουν νέα και επιπλέον νοήματα στο γνωστό παραμύθι ή για να επιβεβαιώσουν τα ήδη γνωστά. Στο παρόν τεύχος φιλοξενούνται ακόμη δυο άρθρα ανεξάρτητης θεματικής με το αφιέρωμα ήτοι: Το άρθρο του κ. Γουλή Αναπαραστάσεις Τουρκοκυπρίων σε κείμενα κυπριακής παιδικής λογοτεχνίας και το άρθρο του κ. Κατελή Βίγκλα με τίτλο: Ιστορικο-ανθρωπολογική προσέγγιση του παιδικού μυθιστορήματος Το Νησί και το Αθάνατο Νερό. Ο κ. Γουλής, Δρ. Επιστημών Αγωγής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, αξιοποιώντας την θεωρία της αφήγησης του Genette εξετάζει τις τεχνικές της ποιητικής που εφαρμόζουν οι συγγραφείς της κυπριακής παιδικής λογοτεχνίας ώστε να διαπιστώσει τη συντήρηση ή την ανατροπή των στερεότυπων, την αλλαγή ή μη των κοινωνικών αξιών έναντι του «άλλου» και δη του τουρκοκύπριου. Το άρθρο του κ. Κατελή Βίγκλα, Δρ. Φιλοσοφίας του ΑΠΘ με τίτλο: Ιστορικο-ανθρωπολογική προσέγγιση του παιδικού μυθιστορήματος Το Νησί και το Αθάνατο Νερό. Πρόθεση του άρθρου αυτού είναι να αναδειχθεί το θέμα της κατακτητικής στάσης του Δυτικού ανθρώπου απέναντι στη φύση καθώς και ότι «η ανάπτυξη του ανθρώπου δεν μπορεί να νοηθεί χωρίς να συμπεριλάβει αταβιστικά και λειτουργικά το μη-ιστορικό και α-χρονικό επίπεδο σκέψης που συμβολίζει η ζωή».

Τσιλιμένη Τασούλα, Αναπληρώτρια Καθ. Παν. Θεσσαλίας
Ιανουάριος 2013